

КОНЦЕПЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

асист. **Бондар Т.В.**

Сумський державний університет (Україна)

У сучасних умовах розвитку, коли назріла необхідність зміни парадигми суспільного розвитку, переходу до нового технологічного укладу, удосконалення організаційних форм господарювання у зв'язку із загостренням екологічних криз та нарощенням їх масштабу, актуальною стає проблема зміни, удосконалення концепції підприємства.

Зазначена проблема обумовлюється ще і розгортанням процесу перегляду парадигми наукового мислення. В умовах зміни наукової методології в економічній науці, активізації міждисциплінарних досліджень постає необхідність перегляду та аналізу низки концепцій, теорій та методичної бази функціонування підприємства. Зміни наукової методології в економічній науці передбачають розширення наукової картини світу, характеристику його з точки зору критерію системності, орієнтацію на внутрішні джерела розвитку та систематичне врахування якомога більшої кількості зв'язків та відносин із зовнішнім середовищем як з позиції ресурсів, так із позиції результатів функціонування. Вищенаведені положення обумовлюють актуальність перегляду та удосконалення концепції підприємства.

Розглянемо сутність деяких концепцій підприємства. У науковій літературі виділяють декілька концепцій підприємства. Так, Грещак М.Г. виокремлює такі основні види концепції підприємства: неокласичну, інституційну, еволюційну та підприємницьку. Неокласична концепція є базовою концепцією у сучасній економічній теорії і передбачає розгляд підприємства на основі кібернетичного принципу «чорної скрині», у відповідності до якого підприємство як виробнича система перетворює вхідні ресурси у продукцію. Має місце однозначний причинно-наслідковий зв'язок – результати функціонування підприємства залежать від використовуваних ресурсів, їх обсягів, властивостей, співвідношення.

Інституційна концепція підприємства передбачає його розгляд як організації, утвореної для забезпечення ефективності її діяльності. Виходячи з цього, функціонування підприємства розглядається у контексті сукупності його відносин у внутрішньому та зовнішньому середовищах.

Еволюційна концепція передбачає розгляд підприємства з точки зору його досвіду, накопиченого у процесі функціонування та розвитку, а також особливостей процесу становлення підприємства. Виходячи із наявного досвіду, на підприємстві формуються правила, алгоритми процедури функціонування.

Підприємницька концепція передбачає розгляд підприємства як підприємницької структури, основою розвитку якої є підприємницькі здібності та ініціативи, а також залучені для цього ресурси.

Всі вищезазначені концепції висвітлюють той чи інший аспект сутності підприємства. Разом з тим, багато вчених визнають необхідність переходу до системної концепції підприємства та його розгляду як відкритої системи. Постає необхідність інтеграції існуючих концепцій та синтезу нової концепції з урахуванням основних положень нової економічної методології та імперативів сталого розвитку.

Розглянемо підприємство як відкриту систему, що означає його розгляд у контексті виявлення та систематизації зв'язків з навколишнім середовищем. Чим менше факторів зовнішнього і внутрішнього середовища враховується, тим більше латентних факторів розвитку має підприємство. Результатом зростаючої латентності факторів розвитку підприємства можуть бути неправильно обрана альтернатива розвитку, неправильна оцінка наявного потенціалу розвитку, недоотримання прибутку і т. ін.

На наш погляд, підприємство як відкриту систему необхідно розглядати з позицій категорій простору та часу. Підприємства мають іманентно властиву їм тенденцію розвитку, яка залежить від їх структурної організації (просторовий аспект розгляду підприємства) та

впливу факторів зовнішнього середовища (динамічний аспект розгляду підприємства). При цьому підприємства мають власні життєві цикли та шляхи розвитку.

Для забезпечення сталого розвитку підприємство повинні бути конкурентоспроможним як з позицій його структурної організації, так і з позицій його здатності щодо адаптації до впливів факторів зовнішнього середовища у процесі функціонування.

З урахуванням вищенаведених положень, конкурентоспроможність є закономірним станом підприємства, спрямованого на реалізацію внутрішньої тенденції розвитку. Закономірний стан підприємства характеризує ступінь раціональності його структури щодо закономірностей формування, функціонування і розвитку соціально-економічних систем. Закономірний стан підприємства і внутрішньо властива йому спрямованість розвитку є елементами його самодостатності. У такому разі розвиток підприємства ґрунтується на усталеній, закономірно визначеній основі.

Таким чином, з урахуванням об'єктивних вимог забезпечення сталого розвитку, удосконалення економічної методології постає необхідність синтезу наявного наукового знання та поглиблення змісту існуючих концепцій підприємств та формування концепції підприємства як відкритої системи.

Бондар, Т.В. Концепція підприємства у сучасних умовах господарювання [Текст] / Т.В. Бондар // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 6-8 травня 2014 р.: у 2-х т. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, О.В. Люльова. - Суми : СумДУ, 2014. - Т.1. - С. 257-259.